

Izješće o radu Sekcije za nomenklaturu i terminologiju organske kemije (SNTOK) HDKI-ja i HKD-a u 2016/2017. godini

U proteklom razdoblju (rujan 2016 – rujan 2017.) aktivnosti Sekcije odvijale su se u tri smjera. Prvi smjer je nastavak rada na recenzijama i jezičnim ocjenama hrvatskih prijevoda IUPAC-ovih preporuka kemijskog imenja (nomenklature) i nazivlja (terminologije), prema uvedenim strožim načelima pristupa, koji podrazumijevaju uključenost i dogovor veće skupine stručnjaka pojedinih grana kemije. Drugi smjer je rad na hrvatskom kemijskom nazivlju u okviru programa STRUNA, a treći popularizacija hrvatskoga kemijskog nazivlja i imenja. Opširniji prikaz svih aktivnosti je u nastavku:

1. Recenzije hrvatskih prijevoda IUPAC-ovih preporuka kemijske nomenklature i terminologije

U proteklom razdoblju recenzirani su i dobili status Preporuka HDKI i HKD te u *Kemiji u industriji* tiskani hrvatski prijevodi IUPAC-ovih preporuka:

- Nomenklatura i grafičko prikazivanje kemijski modificiranih polimera (Preporuke IUPAC 2014, preporuke HDKI i HKD 2015). Prevela: Vida Jarm, uz savjete i komentare Marice Ivanković, Jelene Macan i Zorice Veksli; recenzenti: Vladimir Rapić, Ivan Šmit, Tajana Preočanin i Valerije Vrček. *Kem. Ind.* **65** (9–10) (2016) 483–494. Izvornik: Nomenclature and graphic representations for chemically modified polymers (IUPAC Recommendations 2014), *Pure Appl. Chem.* **87** (3) (2015) 307–319.
- Definicije naziva povezanih s pojedinačnim makromolekulama, makromolekulskim nakupinama, polimernim otopinama i amorfnim polimernim tvarima (I. dio) (Preporuke IUPAC 2014, preporuke HDKI i HKD 2016). Preveo: Marko Rogošić; recenzenti: Branko Kunst, Ivan Šmit, Davor Kovačević i Valerije Vrček. *Kem. Ind.* **66** (3–4) (2017) 145–156. Izvornik: Definitions of terms relating to individual macromolecules, macromolecular assemblies, polymer solutions, and amorphous bulk polymers. IUPAC Recommendations 2014, *Pure Appl. Chem.* **87** (1) (2015) 71–120.
- Definicije naziva povezanih s pojedinačnim makromolekulama, makromolekulskim nakupinama, polimernim otopinama i amorfnim polimernim tvarima (II. dio) (Preporuke IUPAC 2014, preporuke HDKI i HKD 2016). Preveo: Marko Rogošić; recenzenti: Branko Kunst, Ivan Šmit, Davor Kovačević i Valerije Vrček. *Kem. Ind.* **66** (5–6) (2017) 267–278. Izvornik: Definitions of terms relating to individual macromolecules, macromolecular assemblies, polymer solutions, and amorphous bulk polymers. IUPAC Recommendations 2014, *Pure Appl. Chem.* **87** (1) (2015) 71–120.

U postupku recenzije je hrvatski prijevod:

- Imenovanje jednonitnih homopolimera i kopolimera na osnovi podrijetla. (Preporuke IUPAC 2016). Prevela: Vida Jarm (uz savjete i komentare Marice Ivanković, Jelene Macan i Zorice Veksli). Izvornik: Source-based nomenclature for single-strand homopolymers and copolymers. IUPAC Recommendations 2016, *Pure Appl. Chem.* **88** (10–11) (2016) 1073–1100.

2. Aktivnosti vezane uz rad na *Izgradnji hrvatskoga strukovnog nazivlja* – STRUNA, programu Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) i Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ).

U okviru programa STRUNA (<http://struna.ihjj.hr/>), odobren je projekt *Hrvatsko kemijsko i laboratorijsko nazivlje* – KELANA (voditeljica projekta: L. Varga-Defterdarović, IRB;

suradnici: H. Vančik, PMF; T. Preočanin, PMF; Ž. Soldin, PMF; V. Petrović Peroković, PMF; S. Djaković, PBF; J. Lapić, PBF; T. Portada, IRB; terminolog S. Runjaić, IHJJ i jezična savjetnica I. Virč, IHJJ) (mrežna stranica projekta: <http://www.irb.hr/kelana>).

Projekt KELANA je nastavak rada na kemijskom nazivlju započetim u okviru završenog projekta KENA (2009–2010.) (www.struna-kena.com), a podrazumijeva prikupljanje:

- novih pojmova svih grana kemije te strukovno i terminološko usustavljanje njihovih hrvatskih naziva s onima obrađenim i upisanim u terminološku bazu STRUNA, tijekom i nakon trajanja projekta KENA,
- te stručnu i terminološku obradu hrvatskoga nazivlja vezanog uz pribor, opremu, aparature i uređaje koji se rabe u laboratorijskome radu, kao i nazivlja najosnovnije poluindustrijske i industrijske opreme kemijskih pogona.

Projekti STRUNA i KELANA, kao i postignuti rezultati predstavljeni su na tri skupa, priopćenjima na posterima autora L. Varga-Defterdarović, H. Vančik, T. Preočanin, Ž. Soldin, V. Petrović Peroković, T. Portada, S. Djaković, J. Lapić, S. Runjaić, I. Virč:

- Hrvatsko kemijsko i laboratorijsko nazivlje (KELANA), 16. Ružičkinci dani „Danas znanost – sutra industrija” međunarodni znanstveno-stručni skup, 21–23. rujna 2016., Vukovar,
- The Database of Croatian Special Field Terminology (STRUNA), 11. međunarodna balkanska konferencija obrazovanja i znanosti „Budućnost obrazovanja i obrazovanje za budućnost”, 12–14. listopada 2016., Poreč,
- Hrvatsko kemijsko i laboratorijsko nazivlje (KELANA), 25. hrvatski skup kemičara i kemijskih inženjera s međunarodnim sudjelovanjem i 3. simpozij „Vladimir Prelog“, 19–22. travnja 2017., Poreč.

3. Popularizacija hrvatskog kemijskog nazivlja.

- U organizaciji Sekcije za nomenklaturu i terminologiju organske kemije, a u sklopu CXXIV. Kolokvija Zavoda za organsku kemiju i biokemiju, Instituta Ruđer Bošković, 13. lipnja 2016., Tomislav Portada (IRB) održao je predavanje pod naslovom *Kratka povijest hrvatskoga kemijskog nazivlja*; Društvene vijesti, *Kem. Ind.* **65** (7-8) (2016) 426.
- Na Institutu Ruđer Bošković u Zagrebu, 4. svibnja 2017., organizirana je radionica u okviru koje su održana četiri predavanja na temu hrvatskog kemijskog nazivlja i to L. Varga-Defterdarović (IRB): *STRUNA, KENA, KELANA*; S. Runjaić (IHJJ): *Potrebe za terminološkom praksom i infrastrukturom s osvrtom na stanje u Hrvatskoj*; T. Portada (IRB): *Pogreške, zablude i prijepori u hrvatskome kemijskom nazivlju* i H. Vančik (PMF): *Ivan Bellosztenecz i prirodoslovno nazivlje*.

Lidija Varga-Defterdarović